

A Nikon

Cikkünkben a professzionális fotográfia egyik főszereplőjének, a Nikon cég létrejöttének és fényképezőgépeinek történetét mutatjuk be röviden.



Szabó Zoltán

A MÍTOSZ SZÜLETÉSE

Az 1945. augusztus 6-án és 9-én Hirosimára, majd Nagaszakira ledobott atombombák feltették a pontot Japán második világháborús kapitulációjára. A tönkrebombázott Németországgal szemben Japánt – e két városon kívül – nem érte nagyobb fizikai rombolás, az ország ipara, gazdasága azonban mélypontra került. A beköszöntött béke elindította a konszolidációt. A japánok megpróbálták újra felépíteni gazdaságukat, visszaszerezni elvesztett presztízsüket. Iparuk gyors fejlődésnek indult, exportjuk felélénkült, annak ellenére, hogy az ötvenes években a „Made in Japan” címke egyet jelentett az olcsó, gyenge minőségű kategóriákba sorolt termékekkel. Akadt azonban néhány kivétel.

1950-ben egy amerikai fotóriporter, David D. Duncan képeket készített Japánban a Life magazin részére. Itt találkozott Jun Mikivel, a fiatal japán fotóossal, aki akkor éppen egy Nikkor f2/85-ös objektívvel dolgozott. Duncan elképedve tapasztalta a japán „Sonnar” rajzának élességét, kontrasztját. Miki segítségével Duncan és egy másik amerikai fotós, Horace Bristol találkozott a Nippon Kogaku (a Nikon cég teljes neve) akkori elnökével, Dr. Masao Nagaokával a cég Ohi-i gyárában. A látogatás oly meggyőző volt, hogy mindketten Nikkor objektíveket vásároltak Duncan Leicájára és Bristol Contax gépére. (A Nikon ebben az időben más gépvázakra is gyártott objektíveket, úgy, ahogy ma például a Sigma teszi.) Nem sokkal később kitört a koreai háború, ahová Duncan a Nikkorokkal felszerelt Leicával utazott riportokat készíteni. A képek minőségétől el voltak ragadtatva a szakemberek. Még abban az évben Duncan a Popular Photography két számában, valamint a New York Times-ban (1950. december 10.) részletesen írt a Nikkorok és az időközben megismert Nikon távmérős kamerák minőségéről. A cikkek élénk érdeklődést váltottak ki a profi fotóriporterek körében; egyre-másra cserélték le az akkoriban hegemoniát élvező német Leica és Contax

felszereléseiket a kitűnő minőségű, de olcsóbb Nikonokra. A Nikon termékek forgalmazására a jó szímatú Joe Ehrenreich sikeres kereskedelmi céget alapított, amelyet később a Nikon felvásárolt, s így létrehozta a Nikon USA-t. Ezekben az években alakult ki a Nikon-imázs. Az igazi áttörést az 1959-ben bemutatott Nikon F modell hozta meg a cégnek: a minden porcikájában újszerű, pentaprizmás gép hihetetlen gyorsasággal vált a hatvanas évek profi fotósainak alapgépevé, így kiszorította az addig szinte egyeduralkodó Leica és Contax kamerákat. A Nikon sikereivel kezdődött el a minőséget, megbízhatóságot, fejlettséget és elfogadható árat jelentő „Made in Japan” tartalmának pozitív változása. A Nikon cég története azonban korábban indult.

A TÁVMÉRŐS GÉPEK KORSZAKA

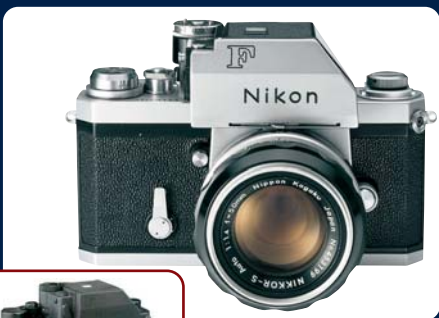
A Nippon Kogaku K. K. (Japán Optikai Társaság) céget 1917-ben alapították több kisebb optikai és finommechanikai vállalat összevonásával. 1921-ben nyolc, jól képzett német



Anytar 12 cm f/4,5 objektív 1929-ből. A sorozat első terveit még Dr. Heinrich Acht készítette. A 12 cm-es objektív végső tervei viszont már egy japán mérnök, Kakuya Sunayama nevéhez fűződnek.



Az 1959-ben bejelentett Nikon F alapozta meg a cég hírnevét. A könnyen kezelhető, strapabíró fényképezőgéphez tartozékok igen széles skáláját kínálja a cég, a különböző keresőktől kezdve a motoros meghajtóegységen át, a 250 felvételes hátlapig.



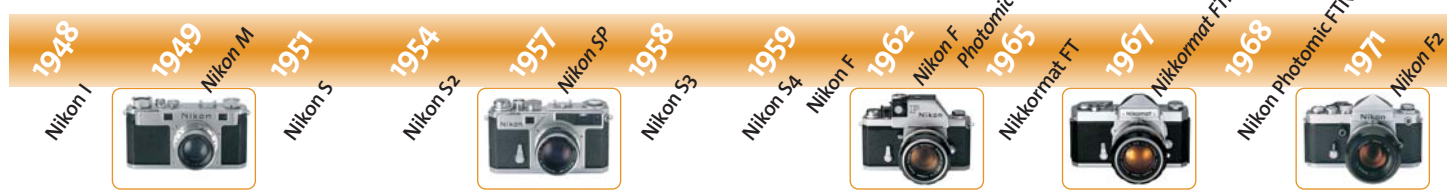
Az F sorozat tagjaiból számos változat készült, az 1965-ben bemutatott F Photomic T gépen már TTL fénymérős prizmat találunk. A Nikon Ohi-i gyárában külön csapat foglalkozott a NASA részére való fejlesztéssel. A Photomic FTN az Apollo 15 fedélzetén járta meg a világűr.



A Nikon első gépe, a Nikon I, 1948-ból. A fényképezőgép a kor többi kamerájához hasonlóan a

klasszikus német tervezési iskolát, és így a Leica és Contax gépek vonalait követi.

szakembert hívtak dolgozni a céghez, Dr. Heinrich Acht vezetésével. A német mérnököt a tervezésben és a kutatásban alkalmazták – ma már tudjuk, a cégnek ez a lépése milyen sikeresnek bizonyult. 1921-ben kétszáz alkalmazottjuk volt, s ez a szám a háború befejezésekor huszonháromezerre növekedett. A cégnek saját üvegyára is létesült. 1946-ig elsősorban az ipar és a hadsereg részére gyártottak különféle optikai műszereket és berendezéseket, valamint objektíveket, amelyek 1933-tól már Nikkor név alatt kerültek forgalomba. Az 1946-ban bevezetett Nikon márkanév pontos eredete bizonytalan, a legvalószínűbb történet a következő: első távmérős gépüket Nikorette-nek akarták elnevezni a Nippon Kogaku szavak kezdőbetűihez hozzátett „n” és „ette” kicsinyítő végződéssel, utalva az új gép kis méretére. Végül a jobban hangzó „n”-t választották, s megszületett a Nikon márkanév. Az elneve-



zésre valószínűleg befolyással lehetett a nagy példakép, a Zeiss-Ikon is, amit megerősít, hogy Németországban a Zeiss-Ikon kameragyártásának hivatalos megszűnése (1970) után engedték csak meg a Nikon név használatát, addig a Nikonokat csak Nikkor márkanévvel forgalmazhatták.

1946-tól kezdtek foglalkozni fényképezőgépek fejlesztésével és gyártásával. Elsőként egy Rolleiflex-szerű 6x6-os géppel kísérleteztek (Nikoflex), de a központi zárral kapcsolatos technológiai problémák miatt ezzel leálltak. Figyelmük az egyre jobban terjedő kisfilmes gépek felé fordult – a piacvezető Leicák és Contaxok sikereinek hatására. Első gépük, a Nikon I 1948-ban debütált, amelyet a Nikon M követett 1949-ben. A gépeket tanulmányozva nem nehéz felismerni a Leica és Contax konstrukciós megoldásainak ügyes keverékét, bár küllemre inkább a Contax befolyása a domináns. Az 1957-ben bemutatott Nikon SP-nél a Leica M3 hatása erősebb, bár a gépváz alapjaiban ugyanaz maradt, megtartva a szögletesebb Contax-jegyeket. Érdekes, hogy a Nikon I 24x32 mm-es méretet használt. Az 1951-es Nikon S-nél azonban végleg átálltak a 24x36 mm-es formátumra. Táv mérős fényképezőgépekből 1959-ig százharmincezer darabot értékesítettek, gyártásukat 1965-ben fejezték be.

NIKON F, A LEGENDA

A Nikon F fejlesztését az SP-vel együtt kezdték el 1955-ben. Egy olyan tükörreflexes kamera létrehozását tűzték ki célul, amely felhasználja korábbi, más cégek SLR fejlesztéseinek eredményeit (Exacta, Contaflex, Practiflex, Contax-S és D, Asahiflex, Miranda T, Pentax, Pentacon F, Minolta SR-2 és így tovább) olyan funkciókkal kiegészítve, amelyeket felhasználói igények alapján állítottak össze. Az 1959-ben elkészült gép könnyű, masszív alumíniumvázat kapott. A valós képet adó pentaprizmát és a mattüveget cserélhetővé tették, így mindig az igényeknek megfelelő keresőt lehetett használni. A kereső pontos, százszázalékos képet adott, ami a távmérős kamerákkal szemben óriási előnyt jelentett. A zárszerkezet titánfóliából készült, amely strapabíró és stabil működést tett lehetővé. A tükör automatikusan visszacsapódott, illetőleg rögzíthető volt felső állásban. A géphez kifejlesztett objektívek beugró blendével rendelkeztek, ez volt az egyik legfontosabb innováció. A Nikon F-hez körültekintően átgondolt objektívcsatlakozást fejlesztettek ki, amelyet a Nikon több

módosítás után, azóta is használ. Sikerét nagymértékben növelte, hogy a felhasználók komplett rendszert kaptak vakukkal, motoros filmtovábbítással, objektívekkel, egyéb tartozékokkal. Később olyan keresőket is készítettek, amelyekbe fénymérőt építettek (Photomic sorozat). A Nikon F korának legfejlettebb gépe volt, és a 60-as évek első számú profi gépévé lépett elő. Legendává vált, trónját csak az 1971-ben bemutatott Nikon F2 tudta megtépní.

NIKON F2 ÉS TÁRSAI

A Nikon F nagyon jó gép volt, de nem hibátlan. Például az exponológomb nem volt ideális pozícióban, a felhúzókar széle túl éles volt stb. A gép továbbfejlesztését már 1963-ban elkezdték, a kisebb változtatások még megjelentek az F modellen. A bemutatott új modell, az F2 megtartotta elődje alapvető tulajdonságait, a váz kialakítását, de többek között új, fénymérős keresőket, egyéb kiegészítőket és gyorsabb, motoros hajtást kapott. Meg kell említenünk a Nikkormat (Nikommat) sorozatot is, amelyek egyszerűsített testvérei voltak a Nikon F-nek. 1972-ben jelentették be a Nikomat EL gépet, ez volt az első kamerájuk, amely elektronikus zárvezérléssel rendelkezik.

1977-től vezették be a Nikkor objektíveknél, illetőleg a gépeknél az Ai (Automatic Maximum Aperture Indexing) rendszert, amely lehetővé tette az automatikus expozícióvezérlést. Ez váltotta le a régi objektíveken látható rekeszjelző „nyuszifület”.

A NIKON F3–F6 KORSZAK

A Nikon kamerákat folyamatosan fejlesztették. Helyszűke miatt csak a professzionális vonalat meghatározó alapmodellekre térünk ki, pedig a 80-as évektől kezdve a Nikon igen sok modellt készített az amatőrök számára (EM, FA, FG, F501, F 601, F 801, F10, F50, F60, F65, F70, F80). Víz alatti kamerákat (Nikonos sorozat) is forgalomba hoztak – változó sikerrel. Általában az amatőr, felsőamatőr gépeknél próbálták ki azokat az új technológiákat, amelyeket a profi modellekbe is szántak. Így például a középkategóriás Nikon FA-ban alkalmazták először a multi patterning (AMP) nevű fénymérési módszert és a mikroproceszszoros vezérlést.

A profi felhasználóknak szánt Nikon F3-at 1980-ban mutatták be, mely újabb mérföldkő volt a Nikon történetében. A gép jobb fogású,



Az 1972-ben bejelentett Nikomat EL a cég első gépe, amelyben elektronikus zárvezérlés található és az első fényképezőgép, amelybe integrált áramkört építettek. A monolit IC mindössze 74 tranzisztort tartalmazott.



Az 1980-ban bemutatott Nikon F3-ban már sok elektronikát, időautomata expozícióvezérlést, valamint TTL vaku fénymérési és vezérlési rendszert

találunk. A kamera 1981-ben a Columbia űrsikló fedélzetén megjárta a világűr is. Ezen, a NASA részére átalakított, speciális kivitelű kamerán motoros filmtovábbító egység, akkumulátortartó és 250 felvételi film befogadására alkalmas hátfal látható. A cég mindig nagy hangsúlyt fektetett a tartozékokra, így ezek a kiegészítők a „polgári” F3-hoz is kaphatóak voltak.



F-301 (1985). A cég első olyan fényképezőgépe, amely beépített autofókuszmotorral rendelkezik. (Az 1983-as F3AF modellnél az objektívbe volt építve az AF motor.)

1972



1977

Nikon FM

1978

Nikon FE

1980

Nikon EM

Nikon F3

1982

Nikon FM2

1983

Nikon F3AF

Nikon FA

1985

Nikon F-301

1986

Nikon F-501

1987

Nikon F-401

1988

Nikon F4i/F4S

1990

Nikon F-601

1991

Nikon F-801S



Az F4 (1988) már 1/8000 s-os zárszerkezettel, automatikus filmtovábbítással, többmezős fényméréssel, automata és programautomata üzemmódokkal rendelkezik. Rendszerkameraként számos tartozékot (pl. markolatokat, hátfalakat, keresőket, rádiós távvezérlőt, időzítőt) forgalmaztak hozzá.



A Fujival való együttműködés eredménye lett 1994-ben az 1,4 megapixeles Nikon E2s.



Az F6-al a Nikon 2004-ben elkészítette utolsó profi filmes fényképezőgépét. Egyike azon kétfilmes gépvázaknak, amelyeket még ma is gyártanak.



A digitális tükörreflexeseknél az igazi áttörést és a nagy üzleti sikert a kedvezőbb áron kínált 6 megapixeles D70 hozta meg a cég számára, 2004-ben.

nagy szilárdságú Al-Mg-Si ötvözetű vázát kapott. A magas elektronizált felépítésnek köszönhetően exponálás automatikus és manuális módon is lehetséges volt. Az F3AF modellnél (1983) jelent meg először automatikus élességállító rendszer, amelyhez új objektívcsaládot is fejlesztettek. Az ormótlan, nehézkes rendszert 1985-ben felváltotta az amatőr kategóriás F301-ben alkalmazott, már a gyakorlatban is jól használható autofókusz-megoldás. Több alsóbb kategóriás autofókuszos gép után 1988-ban érkezett el az idő, hogy professzionális vázba is beépítsék az új innovációt.

1988-ban jelent meg a Nikon F4, amely logikus továbbfejlesztése volt az F3-nak. 1/8000 másodperces zárszerkezet, autofókusz, beépített motoros filmtovábbítás, rendkívül gyors működés és a professzionális termékvonalra jellemző masszív felépítés voltak a fő jellemzői.

Az 1996-ban bemutatott Nikon F5-nél jelent meg először a CCD mérőcellán alapuló mátrix fénymérés és a multi (5) mezős autofókusz. A cég utolsó profi filmes fényképezőgépét, a Nikon F6-ot 2004-ben mutatták be, ami a korábbi Nikon fejlesztések csúcsát jelentette. Ezt a fényképezőgépet lapunkban is teszteltük. A Nikon 2006-ban bejelentette, hogy leáll a filmes gépek gyártásával, egyedül az F6-ot és az FM10-es gépeket tartják még forgalomban. Ezzel véget ért a Nikon egy nagy korszaka.

DIGITÁLIS TÜKÖRREFLEXES MODELLEK

A Nikon digitális korszaka nyitott könyv e magazin olvasóinak. A digitális modelleket csak megemlítjük, részletesen a DFM korábbi számaiban találkozhattak velük. Fejlesztéseik kezdetben a Fujival közösen indultak (Nikon E2, 1994). Az első figyelemre méltó digitális gépük a D1 volt (1999), majd a D100, amelyet a profiknak szánt D1H, D1X, D2H, D2X, D2Hs, D2Xs modellek követtek. A nagy sikert a – 2004-ben forgalomba hozott – 6,1 megapixeles D70 és a későbbi D70s, D50 gépek hozták meg a cégnek. A 10 megapixeles D200 nagy előrelépés volt, és a D80, valamint a 2006 végén bemutatott belépőszin-

tú D40 várhatóan szintén sikernek néz elébe. Megemlítjük, hogy a Nikon a digitális tükörreflexes gépeinél a DX-nek hívott CCD méret (23,7x15,5 mm) mellett tette le a voksát, amelyhez egy sor Nikkor DX objektívet fejlesztett ki. A profi felhasználók egy része viszont jó szemmel nézné, ha a Nikon – a Canonhoz hasonlóan – 24x36 mm-es érzékelőkkel is készítené gépeket, hogy a régebbi objektíveket eredeti perspektívájuknak megfelelően is tudják használni. A cég ettől az igénytől egyelőre elhatárolódott.

Végül megemlítjük, hogy a Nikon jelentős számú kompakt digitális gépet (Coolpix sorozat) is forgalomba hozott az amatőröknek (lásd a DFM korábbi számait).



Az 1996-ban bejelentett F5 akár 8 kép/s-os sorozatfelvételi sebességre képes, ötmezős élességállítási rendszerrel és 3D Color Matrix fényméréssel rendelkezik. Tömege akku és objektív nélkül 1,2 kg.

A Nikon több mint hatvan éve van jelen a fotográfia területén. A Nikon F-fel a csúcra került, és a kisfilmes gépek nagy korszakában ezt a pozícióját végig meg is tartotta. Egyike volt azon cégeknek, amelyeknek gépeit felvitték az űrbe. A Nikon gépek és a több száz Nikkor objektív nagyon magas minőséget képviselnek. Nem véletlen, hogy kameráik a profik első számú kedvencei lettek. Számos országban a katonaság és a rendőrség, valamint a nagy képügyöségek is Nikon fényképezőgépeket rendszeresítettek. Ennek legfőbb oka az eszközök megbízhatósága és strapabíró tulajdonsága. A digitális technológiára való váltásnál már komoly konkurenciát kapott, s korábban úgy nézett ki, a Canon e téren behozhatatlan előnyt szerzett. A verseny még nem dőlt el, most a két óriás fej fej mellett halad. Azt gondolom, ennek mi csak nyertesei lehetünk. ■

KAPCSOLÓDÓ CIKKEK

2002. márc., 48. old. – Nikon D1X, D1H teszt

2002. június, 45. old. – Nikon D100 teszt

2004. nov., 124. old. – Nikon F6 teszt

2005. dec., 77. old. – Nikon D200 teszt

